

KVALITETSDEKLARATION

Förpackningsstatistik

Ämnesområde
Miljö

Statistikområde
Avfall

Produktkod
MI0307

Referenstid
2017

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	3
1.2.1 Objekt och population	3
1.2.2 Variabler	4
1.2.3 Statistiska mått	5
1.2.4 Redovisningsgrupper	5
1.2.5 Referenstider	5
2 Tillförlitlighet	5
2.1 Tillförlitlighet totalt	5
2.2 Osäkerhetskällor	5
2.2.1 Urval	5
2.2.2 Ramtäckning	5
2.2.3 Mätning	6
2.2.4 Bortfall	7
2.2.5 Bearbetning	7
2.2.6 Modellantaganden	7
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	8
3 Aktualitet och punktlighet	8
3.1 Framställningstid	8
3.2 Frekvens	8
3.3 Punktlighet	8
4 Tillgänglighet och tydlighet	8
4.1 Tillgång till statistiken	8
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	8
4.3 Presentation	8
4.4 Dokumentation	8
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	8
5.1 Jämförbarhet över tid	8
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	10
5.3 Sam användbarhet i övrigt	10
5.4 Numerisk överensstämmelse	10
Allmänna uppgifter	11
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	11
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	11
C Bevarande och gallring	11
D Uppgiftsskyldighet	11
E EU-reglering och internationell rapportering	11
F Historik	11
G Kontaktuppgifter	11

Statistikens kvalitet

1 Relevans

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Syftet med undersökningen är att sammanställa förpackningsstatistik och därmed den årliga uppföljningen av producentansvaret för förpackningar.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Statistikens användare är i första hand Naturvårdsverket, bland annat för att förse regeringen med data för nationell uppföljning av producentansvaret för förpackningar såsom det specificeras i förordning (2014:10731) om producentansvar för förpackningar, samt för internationell rapportering enligt EU-direktivet 94/62/EG. Producentansvaret innebär bland annat att producenterna är skyldiga att sätta upp insamlings- och återvinningssystem för förpackningar och tidningar. Producenterna är också skyldiga att rapportera in uppgifter till Naturvårdsverket för uppföljning av de nationella målen och mål gemensamma inom EU. För att följa upp i vilken utsträckning producentansvaret fungerar behövs statistik över förpackningar satta på marknaden samt över insamling och återvinning av förpackningsavfall.

Övriga användare är bland annat forskare, massmedia, konsulter och intresserad allmänhet.

1.2 Statistikens innehåll

Statistiken belyser total tillförd mängd förpackningar på den svenska marknaden under 2017, uppdelat efter förpackningsslag, samt hur stor mängd av dessa förpackningar som under samma period samlas in i Sverige för att materialåtervinnas.

1.2.1 Objekt och population

Intressepopulationen är i vid mening alla förpackningar som genereras av producenter i Sverige. Vem som är en producent och vad som är en förpackning definieras i förordningen om producentansvar för förpackningar (SFS 2014:1073²).

Målpopulationen i denna undersökning är förpackningar som sätts på marknaden av producenter enligt ovannämnda förordning. Merparten av producenterna anses vara anslutna till ett så kallat materialbolag. Med materialbolag menas i denna undersökning bolag där flera producenter gått samman för att uppfylla sitt producentansvar genom att inrätta och driva insamlingssystem för förpackningar. Observationsobjekten utgörs till övervägande del av materialbolag. Producenter som uppfyller sitt producentansvar utan att vara anslutna till ett materialbolag ska rapportera in motsvarande uppgifter direkt till Naturvårdsverket. Dessa aktörer utgör också observationsobjekt. Se vidare i avsnitt 2.2.2 för diskussion om täckning.

¹ Från och med 1 januari 2019 ersätts SFS 2014:1073 med SFS 2018:1462.

² Från och med 1 januari 2019 ersätts SFS 2014:1073 med SFS 2018:1462.

I okänd omfattning förekommer det att förpackningar som är satta på en utländsk marknad förs in i Sverige av privatpersoner, samt omvänt, att förpackningar som är satta på den svenska marknaden förs ut ur Sverige av privatpersoner. Denna privatimport och privatexport av förpackningar hanteras inom förpackningsstatistiken på följande sätt: Privatexporterade (svenska) förpackningar som samlas in för materialåtervinning i utlandet räknas inte med i den svenska statistiken. Privatimporterade (utländska) förpackningar som samlas in för materialåtervinning i Sverige ska inte räknas in i statistiken över materialåtervunna mängder. För samtliga förpackningsslag, utom pantburkar och PET-flaskor, är det dock i praktiken svårt att i statistiken särskilja materialåtervinning av privatimporterade förpackningar från materialåtervinning av förpackningar som är satta på den svenska marknaden. Detta medför ett mätfel som beskrivs mer i avsnitt 2.2.3.

1.2.2 Variabler

De huvudsakliga målvariablerna är:

- Total tillförd mängd förpackning per förpackningsslag
- Total mängd materialåtervunnet förpackningsavfall per förpackningsslag
- Materialåtervinningsgrad per förpackningsslag

Observationsvariablerna är:

- Total tillförd mängd förpackning per förpackningsslag
- Total mängd förpackningsavfall som uppstod och hanteras inom Sverige, per förpackningsslag
- Total mängd förpackningsavfall som uppstod inom, men som återvanns utanför Sverige, per förpackningsslag
- Total mängd förpackningsavfall som uppstod utanför, men som återvanns i Sverige, per förpackningsslag

Målvariabeln "Total tillförd mängd förpackning per förpackningsslag" är identisk med observationsvariabeln "Total tillförd mängd förpackning per förpackningsslag".

Målvariabeln "Total mängd materialåtervunnet förpackningsavfall per förpackningsslag" härleds genom addition av observationsvariablerna "Total mängd förpackningsavfall som uppstod och hanteras inom Sverige, per förpackningsslag" och "Total mängd förpackningsavfall som uppstod inom, men som återvanns utanför Sverige, per förpackningsslag".

Vidare tillämpas i denna rapportering den definition av begreppet materialåtervinning som fastställs av EU. EU-kommissionen har i beslut 2005/270/EG, artikel 3, förtydligat att vikten av återvunnet eller materialåtervunnet förpackningsavfall skall avse den kvantitet förpackningsavfall som tillförs en effektiv återvinnings- eller materialåtervinningsprocess.

Målv variabeln "Materialåtervinningsgrad per förpackningsslag" härleds genom att dividera målv variabeln "Total mängd materialåtervunnet förpackningsavfall per förpackningsslag" med "Total tillförd mängd förpackning per förpackningsslag".

1.2.3 Statistiska mått

Statistiken redovisas i följande mått:

- Tillförd mängd i ton
- Materialåtervunnen mängd i ton
- Materialåtervinningsgrad i procent

1.2.4 Redovisningsgrupper

Statistiken redovisas uppdelat på förpackningsslag.

1.2.5 Referenstider

Referensperioden är kalenderåret 2017.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Undersökningen är en totalundersökning utan bortfall. Skattningsförfarandet består i att summera tillförd mängd och materialåtervunnen mängd per förpackningsslag. Materialåtervinningsgraden skattas som kvoten av dessa. Ingen justering görs för eventuella täckningsfel.

Tillförlitligheten för "materialåtervunnen mängd i ton" bedöms vara mycket god för förpackningsslagen pantburkar och PET-flaskor, samt god för övriga förpackningsslag. Jämförelse med andra datakällor indikerar att "tillförd mängd i ton" (satt på den svenska marknaden) kan vara underskattad för flera förpackningsslag, vilket i sin tur leder till överskattning av "materialåtervinningsgrad i procent".

2.2 Osäkerhetskällor

De främsta osäkerhetskällorna är ramtäckning, mätning och modellantaganden. Dessa beskrivs nedan.

2.2.1 Urval

Undersökningen är en totalundersökning och inget urval förekommer. Samtliga kända materialbolag i Sverige erhåller ett frågeformulär och det förutsätts att icke anslutna producenter rapporterar självmant för att uppfylla sitt ansvar enligt förordningen.

2.2.2 Ramtäckning

Rampopulationen utgörs av ett register över materialbolag och uppdateras årligen av SMED³.

³ SMED utgör en förkortning för Svenska MiljöEmissionsData, som är ett samarbete mellan IVL, SCB, SLU och SMHI.

Ramen är behäftad med undertäckning, men undertäckningens storlek har inte gått att kvantifiera. Det finns ett okänt antal så kallade friåkare, det vill säga producenter som sätter förpackningar på marknaden men som inte är anslutna till ett materialbolag eller tar eget ansvar. Friåkare ingår inte i rampopulationen. Det finns inte heller någon ram över producenter som tar eget ansvar utan att vara anslutna till ett materialbolag. Det gör att den exakta mängden förpackningar som sätts på marknaden är okänd och att statistiken inte blir helt rättvisande.

En annan täckningsrelaterad osäkerhet orsakas av att förpackningsavfall från distansförsäljning⁴ inte omfattas av producentansvar. Detta förpackningsavfall ingår således inte i målpopulationen. Det finns inga uppgifter om hur stora mängder förpackningar som satts på den svenska marknaden genom distansförsäljning. Förpackningsavfall från distansförsäljningen i Sverige som samlas in och återvinns inom producenternas insamlingssystem utgör en övertäckning, vars storlek är okänd.

Problematiken med friåkare (undertäckning av förpackningar satta på marknaden) och distansförsäljning (övertäckning av förpackningar som samlats in för återvinning) bidrar till att materialåtervinningsgraden överskattas för samtliga förpackningsslag utom pantburkar och PET-flaskor. Omfattningen på överskattningen är okänd och varierar sannolikt mellan de olika förpackningsslagen.

2.2.3 Mätning

Undersökningen genomfördes som en postenkät. Frågeformuläret består av fyra block;

- Tillförd mängd förpackningar
- Förpackningsavfall – insamlade och återvunna mängder i Sverige
- Förpackningsavfall – Export/utförsel
- Förpackningsavfall – Import/införsel

För att säkerställa att frågorna fungerar så bra som möjligt och enligt intentionerna har frågeformuläret genomgått ett mättekniskt test. Det finns ändå risk för flera typer av mätfel i denna undersökning. En risk är att materialbolagen kan ha olika uppfattningar om vad som räknas som materialåtervinning. Exempelvis kan förberedelse till materialåtervinning tolkas som materialåtervinning. Uppgifterna från materialbolagen bygger på insamlade uppgifter från deras anslutna producenter samt uppskattningar som materialbolagen gör. SCB har inte möjlighet att verifiera de rapporterade uppgifterna. Däremot utförs en rimlighetsbedömning och logiska samband kontrolleras.

En annan typ av mätfel uppstår till följd av privatimport av förpackningar. I de fall där privatimporterade förpackningar samlas in i Sverige och materialåtervinns bidrar det till en överskattning av materialåtervunna mängder och materialåtervinningsgraden, eftersom privatimporterade

⁴ Med distansförsäljning menas försäljning av varor som transporteras av säljaren till köpare i andra EU-länder. Exempelvis genom postorderförsäljning eller internet-handel.

förpackningar inte ska ingå i statistiken. Eftersom insamlingssystemen för de olika förpackningsslagen varierar påverkas statistiken på olika sätt av privatimport. Nedan beskrivs vilken mätfelseffekt som privatimporterade förpackningar bidrar till.

Förpackningsslag	Mätfelseffekt av privatimport	Förklaring:
PET-flaskor	Privatimport orsakar inget mätfel.	I och med att privatimporterade PET-flaskor ej tas emot i insamlingssystemet.
Pantburkar	Privatimport orsakar inget mätfel.	I och med att privatimporterade pantburkar identifieras i insamlingssystemet, och exkluderas i statistiken.
Övriga förpackningsslag	Privatimporterade förpackningar bidrar till överskattning av materialåtervunna mängder och materialåtervinningsgraden.	En okänd delmängd privatimporterade förpackningar ingår i uppgifterna från materialbolagen.

Av ovanstående framgår det att privatimport av förpackningar bidrar till överskattning av materialåtervunna mängder och materialåtervinningsgraden för samtliga förpackningsslag utom pantburkar och PET-flaskor. Det har inte varit möjligt att kompensera för dessa mätfel och det finns inget sammanfattande mått på hur stor mätosäkerheten är.

2.2.4 Bortfall

I årets undersökning förekom det varken objektsbortfall eller partiellt bortfall. Samtliga uppgiftslämnare besvarade frågeformuläret.

2.2.5 Bearbetning

Bearbetsningsfelet bedöms vara litet eftersom frågeformuläret innehåller relativt få uppgifter och uppgifterna granskas enligt uppsatta rutiner.

Inga särskilda studier kring bearbetningsfel har genomförts men det finns för närvarande ingenting som pekar på att det skulle förekomma bearbetningsfel som på något sätt snedvrider statistiken.

2.2.6 Modellantaganden

Som nämnts ovan i avsnitt 2.2.2 är denna undersökning behäftad med täckningsfel. Friåkare och distanshandel bidrar till viss undertäckning. Ingen skattning görs för att kompensera undertäckningen. Detta modellantagande bidrar till en underskattning av mängden förpackningar som satts på den svenska marknaden samt en överskattning av materialåtervinningsgraden.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Endast slutgiltig statistik tas fram.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Statistiken publiceras tio till elva månader efter referensperiodens slut.

3.2 Frekvens

Undersöknings-, publicerings- och uppgiftsinsamlingsfrekvensen är årligen.

3.3 Punktlighet

Statistiken har publicerats enligt av Naturvårdsverket fastställd publiceringsplan.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Statistiken finns publicerad i statistikdatabasen på SCB:s webbplats. Statistiken finns publicerad med tidsserier som sträcker sig tillbaka till referensår 2012. På Naturvårdsverkets hemsida⁵ finns samlad information och statistik om förpackningar, returpapper och de andra producentansvarsområdena.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

Mer detaljerad statistik kan tas fram på uppdragsbasis. Utöver publicerade uppgifter omfattar datainsamlingen importerat och exporterat förpackningsavfall. Dessa uppgifter särredovisas inte i statistikdatabasen.

4.3 Presentation

Statistiken publiceras i Statistikdatabasen på www.scb.se/MI0307. Här finns också en färdig tabell som visar måluppfyllelsen för det senast aktuella året.

På Naturvårdsverkets hemsida publiceras rapporten "Sveriges återvinning av förpackningar och tidningar".

4.4 Dokumentation

Statistiken dokumenteras i denna kvalitetsdeklaration som publiceras på www.scb.se/MI0307. En metodbeskrivning av statistiken på engelska skickas också årligen med rapporteringen till Eurostat.

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Jämförbarheten mellan åren är god för glasförpackningar, pappersförpackningar och PET-flaskor. Jämförbarheten för övriga plastförpackningar är god från och med referensår 2013. För träförpackningar,

⁵ <http://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Mark/Avfall/Resultat-producentansvaret/>

pantburkar och metallförpackningar förekommer det tidsseriebrott mellan referensåren 2015 och 2016, samt mellan 2016 och 2017.

Träförpackningar

Naturvårdsverket har avseende referensår 2016 förtydligat för uppgiftslämnarna hur återvinning av träförpackningar bör rapporteras, vilket resulterat i att statistiken för 2016 skiljer sig mycket från tidigare års statistik. Även mellan 2016 och 2017 är det stora skillnader i statistiken. Enligt det centrala materialbolaget beror det på förändrade rapporteringsrutiner hos deras anslutna producenter, det vill säga att rapporteringen avseende 2016 var behäftad med betydande mätfel.

Pantburkar och metallförpackningar

Det förekommer ett mätrelaterat tidsseriebrott mellan referensår 2015 och 2016, samt mellan 2016 och 2017.

Tidsseriebrott mellan 2015 och 2016

Fram till och med referensår 2015 har svenska pantburkar och så kallade importburkar⁶ som samlas in och materialåtervinns inom ramen för det största insamlingssystemet för metallförpackningar allokerats till förpackningsslag pantburkar. Detta innebär att dessa mängder har redovisats som förpackningsslaget pantburkar.

För referensår 2016 har svenska pantburkar som samlas in och materialåtervinns inom ramen för det största insamlingssystemet för metallförpackningar allokerats till förpackningsslag pantburkar. Däremot har inte de så kallade importburkarna allokerats till förpackningsslag pantburkar. Detta innebär att importburkarna, insamlade inom insamlingssystemet för metallförpackningar, redovisas som metallförpackningar 2016. Mängden importburkar ingår som en okänd delmängd i förpackningsslaget metallförpackning.

Konsekvensen av detta är att det uppstår ett tidsseriebrott i statistiken för förpackningsslagen pantburkar och metallförpackningar mellan 2015 och 2016. Jämfört med 2015 är det för 2016 större materialåtervunna mängder allokerade till förpackningsslag metallförpackningar och motsvarande mindre materialåtervunna mängder allokerade till förpackningsslag pantburkar.

Tidsseriebrott mellan 2016 och 2017 (endast pantburkar, ej metallförpackningar)

Från och med referensår 2017 är det fastlagt av Naturvårdsverket att importburkar inte ska inkluderas i statistiken. Statistiken ska spegla insamlingen och materialåtervinningen av svenska pantburkar inom det svenska retursystemet för pantburkar. Detta medför att importburkar som samlas in (dvs. "pantas" utan ersättning) inte räknas med i beräkningen av materialåtervinningen av pantburkar. Konsekvensen av detta är att det uppstår ett tidsseriebrott i statistiken för förpackningsslaget pantburkar mellan 2016 och 2017. Jämfört med 2016 är det för 2017 mindre

⁶ Dryckesförpackningar i metall utan svensk pantsymbol. I regel är dessa förpackningar importerade till Sverige av privatpersoner.

materialåtervunna mängder med i statistiken för förpackningsslag pantburkar.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten mellan förpackningsslagen är god, med undantag av träförpackningar. För träförpackningar ingår förberedelse för återanvändning i materialåtervinning.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

Det är ovanligt att annan statistik finns redovisad på samma nivå och därför är samanvändbarheten begränsad.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Den numeriska överensstämmelsen är överlag god. Smärre avvikelser kan dock förekomma på grund av avrundning.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

För statistik som ingår i Sveriges officiella statistik (SOS) gäller särskilda regler för kvalitet och tillgänglighet, se lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken samt Statistiska centralbyråns föreskrifter (SCB-FS 2016:17) om kvalitet för den officiella statistiken.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

C Bevarande och gallring

Bevarandebehov är under utredning.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet gäller enligt lagen (2001:99) om den officiella statistiken, förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

E EU-reglering och internationell rapportering

Statistiken regleras enligt internationell rapportering enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG av den 20 december 1994 om förpackningar och förpackningsavfall.

F Historik

Statistiken har producerats sedan referensår 1996, enligt dåvarande Förordning (1997:185) om producentansvar för förpackningar. Första gången SMED producerade statistiken var 2002. Statistiken finns publicerad på SCB:s webbplats från och med referensår 2012.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Naturvårdsverket
Kontaktinformation	Agnes Willén
E-post	agnes.willen@naturvardsverket.se
Telefon	010-698 12 59